

РЕШЕНИЕ

№ 73

гр. Дупница, 16.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ДУПНИЦА, III-ТИ СЪСТАВ ГО, в публично заседание на тридесети януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Светослав Ат. Пиронев

при участието на секретаря Румяна М. Агонцева
като разгледа докладваното от Светослав Ат. Пиронев Гражданско дело № 20231510101335 по описа за 2023 година

Производството е образувано по искова молба на „Ти Би Ай Банк“ ЕАД срещу В. Л. З.. Ищецът твърди, че между страните било налице облигационно отношение, възникнало въз основа договор за потребителски кредит № 7001187604 от 07.04.2020 г., по силата на който бил предоставен в полза на ответницата кредит в размер на 7398,98 лв., с част от когото били погасени задължения на ответницата по договори № 7001014641 и № 7001025185. Кредитът следвало да бъде върнат на 51 равни месечни погасителни вноски в размер на 330,62 лв. и последна изравнителна вноска в размер на 330,73 лв. Заявява, че ответницата е преустановила плащанията, поради което кредитът бил обявен за предсрочно изискуем, считано от 27.01.2023г. Моли да бъде признато по отношение на същата, че дължи на ищеца следните суми, за които твърди, че имало издадена в негова полза заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК: 5399,98 лв. – непогасена главница, ведно със законната лихва от подаване на заявлението – 24.02.2023г. до окончателното плащане, 1225,35 лв. – договорна лихва за периода от 15.08.2022г. до 27.01.2023г. и 139,63 лв. – обезщетение за забава за периода от 15.08.2022г. до 15.02.2023г.

Ответната страна е депозирала отговор на исковата в срока по чл. 131 ГПК, с който оспорва предявените искове като неоснователни. Намира договора за кредит за нищожен, тъй като не били спазени изискванията по чл. 10, ал. 1 ЗПК за шрифт, междуредово пространство, яснота и разбираемост на текста, по чл. 11, ал. 2 ЗПК за предоставяне на общите условия към договора, по чл. 11, ал. 1, т. 20 ЗПК за посочване на лихвен процент на ден, както и за разграничаване на различните видове вземания, включени във всяка погасителна вноска. Евентуално счита за нищожна клаузата за договорна лихва в договора.

Обосновава виждането си, че при нищожност на договора, не следва да се присъжда чистата стойност на кредита, тъй като се касаело за различно основание на иска. Счита, че не било доказано и предаването на потребителя на отпуснатата като кредит сума. Моли за отхвърляне на предявените искове.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства, намира следното:

Предявени са кумулативно обективно съединени установителни искове с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК чл. 9 ЗПК вр. чл. 79, ал. 1 ЗЗД и вр. чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

В тежест на ищеца е да докаже при условията на пълно и главно доказване наличието на посоченото облигационно правоотношение, възникнало по договор за кредит, сключен с ответника; предаването на сумата на ответната страна (т.е. усвояването на кредита в претендирания от ищеца размер, а в случай, че се позовава на рефинансиране на предходни задължения на ответника е в тежест на ищеца да докаже съществуването им към момента на рефинансиране, размера, вида и характера на всички рефинансирани задължения) и изискуемостта на претендираните вземания; изпадането на длъжника в забава и размера на претендираната мораторна лихва, че са спазени предвидените в закона изисквания за вид, формат и размер на шрифта, за предоставяне на потребителя на общите условия към договора, за посочване на лихвен процент на ден, за разграничаване на отделните вземания, включени в погасителната вноска и за предоставяне на преддоговорна информация в предвидената в закона форма.

При доказване на горните факти, в тежест на ответната страна е да докаже, че е извършвала погасяване на задълженията си по договора за кредит.

В случая от приложеното заявление за рефинансиране на задължение (л. 9) е видно, че В. Л. З. е отправила до „Ти Би Ай Банк“ ЕАД искане да бъдат рефинансирани задълженията ѝ по договор за потребителски кредит № 7001025185 от 12.08.2019г. и договор за потребителски кредит № 7001014641 от 23.07.2019г.

От приложения договор за потребителски кредит № 7001187604 от 07.04.2020 г. е видно, че страните са уговорили отпускането на кредит в размер на 7398,98 лв., при предвиден в договора годишен лихвен процент в размер на 45,63 % (чл. 9.1.) и годишен процент на разходите 49,07 % (чл. 10).

От приетата и неоспорена от страните съдебно-счетоводна експертиза се установява, че процесният кредит е усвоен на 08.04.2020г., когато средствата са преведени по банкова сметка, открита в „Ти Би Ай Банк“ ЕАД. От анализирания от вещото лице счетоводни записвания при ищеца се установява, че с отпуснатия кредит фактически е извършено рефинансиране на предходни задължения на ответника към „Ти Би Ай Банк“ ЕАД по договори за потребителски кредит № 7001025185 и № 7001014641, от които 7028,81 лв. – договорна лихва по двата кредита (1415,62 лв. по договор за потребителски кредит № 7001014641 и 5613,19 лв. по договор за потребителски кредит № 7001025185), 212,81 лв. – главница по двата кредита (142,20 лв. по договор за потребителски кредит № 7001014641 и

70,61 лв. по договор за потребителски кредит № 7001025185) и 157,36 лв. – олихвяване на кредита (1,87 лв. по договор за потребителски кредит № 7001014641 и 155,49 лв. по договор за потребителски кредит № 7001025185).

Неоснователни са възраженията на ответника за нищожност на процесния договор. От приетата и неоспорена от страните съдебно-техническа експертиза се установява, че процесният договор за кредит е съставен на шрифт размер 12, поради което възражението на ответника за нищожност на договора поради противоречие с чл. 5, ал. 4 ЗПК подлежи на отхвърляне. Противно на поддържаното в отговора на исковата молба, в случая са спазени и изискванията по чл. 11 ЗПК, като са посочени общия размер на кредита, лихвения процент и годишния процент на разходите. В договора се съдържа и погасителен план, в който са посочени падежните дати и размера на съответната погасителна вноска. Тъй като договорът е сключен при фиксиран лихвен процент за целия му срок, не е необходимо посочване последователността на разпределение на вноските между различните неизплатени суми (арг. чл. 11, ал. 1, т. 11 ЗПК). Нещо повече – съгласно Решение на СЕС от 09.11.2016г. по дело С-42/15 и Решение на СЕС от 05.09.2019 г. по дело С-331/18 общностното право трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, съгласно която договорът за кредит трябва да съдържа разбивка на всяка погасителна вноска, която да показва погасяването на главницата, лихвите и другите разходи. В подобен смисъл е и Решение № 106 от 03.06.2022 г. по гр. д. № 3253/2021 г. на III г.о., ВКС, според което не е необходимо в погасителния план да се съдържа посочване отделно на главницата и лихвите, които се погасяват с погасителната вноска, когато не са приложими различни лихвени проценти. В допълнение на горното, в настоящия случай погасителният план съдържа достатъчно информация за размера на всяка погасителна вноска, размера на включената в нея главница и лихва, както и неплатения остатък от главницата. Неоснователно е и възражението, че кредитът не бил усвоен, тъй като същото се опровергава от констатациите в приетата без възражения съдебно-счетоводна експертиза.

Ето защо, следва да се приеме, че в тежест на ответната страна е възникнало задължение за връщане на отпуснатия кредит в размер на 7398,98 лв. В същото време, съдът намира за основателно възражението за нищожност на клаузата за възнаградителна лихва поради противоречието ѝ с императивна правна норма, а съображенията за този извод са следните:

В съдебната практика е възприето разбирането, че възможността за олихвяване на изтекли лихви крие значителни опасности за длъжника, тъй като създава риск от прекомерно нарастване на дълга, поради което допускането му е подчинено на специален правен режим. Уговорката за прибавяне към размера на дължимата главница на просрочени задължения за лихви върху които се начислява възнаградителна лихва, представлява анатоцизъм по чл. 10, ал. 3 ЗЗД, допустим само при уговорка между търговци (Решение № 66 от 29.07.2019 г. на ВКС по т. д. № 1504/2018 г., II т. о., Решение № 118 от 11.12.2020 г. на ВКС по т. д. № , 2278/2019 г., I т. о. и Решение № 132 от 13.01.2021 г. на ВКС по т. д. № 2195/2019 г., I т. о., Решение № 60091 от 27.09.2021 г. на ВКС по т. д. № 1345/2019 г., II т. о. и др.).

В настоящия случай, макар да е извършено под формата на отпуснат нов кредит (по

който банката-ищец първо е предоставила сума в размер на 7398,98 лв. по сметка на ответника, открита в същата банка, а след това с пълния размер на кредита е погасила задълженията на ответната страна към същия кредитор по предишни договори за потребителски кредит), фактическият и правен резултат от съглашението е осъществено рефинансиране на задълженията на ответницата по договори за потребителски кредит № 7001025185 от 12.08.2019г. и № 7001014641 от 23.07.2019г. Този извод се потвърждава, както от приложеното заявление за рефинасиране на задължение (л. 9) и приетата съдебно-счетоводна експертиза (от която е видно, че получената сума изцяло е постъпила по рефинанс сметка на ответницата, откъдето са изплатени задълженията ѝ по предишните договори за кредит, а банката е осчетоводила процесния договор за кредит като рефинасиране на предходните), така и от изричното признание на банката-ищец в исковата молба, че „с част от отпуснатата сума са погасени други 2 /две/ задължения“ по договори за потребителски кредит № 7001014641 и № 7001025185.

Макар ищецът да не е ангажирал доказателства за размера, вида и характера на рефинансираните задължения (каквито указания са дадени с определението на съда от 24.11.2023г.), от приетата съдебно-счетоводна експертиза се установява, че рефинансираните задължения са в общ размер на 7398,98 лв., от които 7028,81 лв. – договорна лихва по двата кредита (1415,62 лв. по договор за потребителски кредит № 7001014641 и 5613,19 лв. по договор за потребителски кредит № 7001025185), 212,81 лв. – главница по двата кредита (142,20 лв. по договор за потребителски кредит № 7001014641 и 70,61 лв. по договор за потребителски кредит № 7001025185) и 157,36 лв. – олихвяване по двата кредита (1,87 лв. по договор за потребителски кредит № 7001014641 и 155,49 лв. по договор за потребителски кредит № 7001025185). Следователно около 95 % от реструктурирания дълг на ответницата представлява задължение за изтекли договорни лихви по цитираните 2 бр. договори за потребителски кредит, което по силата на предвидената в процесния договор за потребителски кредит № 7001187604 от 07.04.2020г. клауза за договорна лихва, води до олихвяване на изтеклите лихви, съставляващо анатоцизъм по чл. 10, ал. 3 ЗЗД. С други думи, след като процесният кредит е бил предназначен единствено за погасяване на задълженията на ответницата към същия кредитор по предходни договори за кредит (в т.ч. за договорни лихви), с начисляването на договорна лихва върху вече просрочените договорни лихви по договори за потребителски кредит № 7001014641 и № 7001025185, фактически се е стигнало до олихвяване на изтекли лихви, в нарушение на забраната по чл. 10, ал. 3 ЗЗД. Както бе посочено по-горе, допускането на анатоцизъм в отношенията с потребители е свързано с прекомерни рискове от значително нарастване на дълга, поради което е недопустим при настоящата правна уредба.

В случая след олихвяване на задълженията на ответницата по предходните 2 договора за кредит в размер на 7398,98 лв. (от които 7028,81 лв. изтекли договорни лихви) дългът на ответницата е нараснал на 16861,73 лв. Следователно обсъжданата клауза за договорна лихва в процесния договор за потребителски кредит № 7001187604 от 07.04.2020 г., в която

е предвидено олихвяване на дълга е уговорена в противоречие с императивната забрана по чл. 10, ал. 3 ЗЗД, а последното обуславя нейната нищожност. Единствено за пълнота следва да се посочи, че забраната за олихвяване на изтекли лихви не е обусловена от размера на начислената лихва, поради което в случая е безпредметно да се изследва въпроса за нищожността на клаузата предвид уговорения размер на лихвата.

По изложените съображения следва да се приеме, че в тежест на ответната страна е възникнало задължение за връщане на сумата от 7398,98 лв., но не и за заплащане на уговорената в договора възнаградителна лихва. От приетата по делото съдебно-счетоводна експертиза е видно, че към датата на подаване на заявлението по чл. 417 ГПК ответната страна е заплатила сумата от 8334,24 лв., която надхвърля сбора от дължимата главница в размер на 7398,98 лв. и претендираното обезщетение за забава, поради което посочените претенции също подлежат на отхвърляне поради погасяването им чрез плащане.

Ето защо, предявените от ищеца искове се явяват неоснователни и като такива следва да се отхвърлят изцяло.

При този изход на спора, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК вр. чл. 38 ЗА в полза на адв. В. Ф. С. следва да се присъди сумата от 1000 лв. - адвокатско възнаграждение за оказаната на ответницата безплатна адвокатска помощ в исковото производство, а в полза на адв. М. Л. Л. - 50 лв. - адвокатско възнаграждение за оказаната на ответницата безплатна адвокатска помощ в заповедното производство.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявените от „Ти Би Ай Банк“ ЕАД, ЕИК: 131134023, седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Димитър Хаджикоцев“ № 52-54 против В. Л. З., ЕГН: *****, адрес: *** искове с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК чл. 9 ЗПК вр. чл. 79, ал. 1 ЗЗД и вр. чл. 86, ал. 1 ЗЗД за признаване за установено в отношенията между страните, че ответната страна дължи следните суми: **5399,98 лв.** – непогасена главница по договор за потребителски кредит № 7001187604 от 07.04.2020 г., ведно със законната лихва от подаване на заявлението – 24.02.2023г. до окончателното плащане, **1225,35 лв.** – договорна лихва за периода от 15.08.2022г. до 27.01.2023г. и **139,63 лв.** – обезщетение за забава за периода от 15.08.2022г. до 15.02.2023г., за които суми има издадена заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК по ч.гр.д. № 291/2023 г. по описа на РС-Дупница.

ОСЪЖДА „Ти Би Ай Банк“ ЕАД, ЕИК: 131134023, седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Димитър Хаджикоцев“ № 52-54 да заплати на адв. В. Ф. С. сумата от **1000 ЛЕВА** – адвокатско възнаграждение за оказана безплатна адвокатска помощ в исковото производство.

ОСЪЖДА „Ти Би Ай Банк“ ЕАД, ЕИК: 131134023, седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Димитър Хаджикоцев“ № 52-54 **да заплати** на адв. М. Л. Л. сумата от **50 ЛЕВА** – адвокатско възнаграждение за оказана безплатна адвокатска помощ в заповедното производство.

Решението подлежи на обжалване пред Окръжен съд – Кюстендил, в двуседмичен срок от датата на получаване на съобщение за изготвянето му.

Съдия при Районен съд – Дупница: _____